پرتره

تجلیل از آبروی هنر ایران

روز جمعه خانه هنرمندان محلی برای پاسداشت هنری شخصی بود که بیش از ۶۰ سال است به نوعی آبروی هنر ایران است. مراسم تجلیل از شش دهه خلاقیت تصویری کامبیز درم‌بخش در شانزدهمین جشن تصویر سال و جشنواره فیلم تصویر برگزار شد. در ابتدای این مراسم، سیف‌ا... صمدیان، دبیر جشن تصویر سال در سخنانی گفت: «بی‌شك کامبیز درم‌بخش یکی از کسانی است که وجودش به تصویر در ایران آبرو بخشیده است. او با بازگشت به ایران، به‌نحوی غربت را به غربت فرستاد. او از جمله هنرمندانی است که ثانیه ثانیه زندگی‌اش به خلق می‌گذرد.»

مجید رجبی‌معمار، مدیر خانه هنرمندان هم درباره این هنرمند پیشکسوت گفت: «کامبیز درم‌بخش یکی از مطرح‌ترین هنرمندان ایران در عرصه بین‌المللی به‌شمار می‌رود و آثارش به معتبرترین موزه‌های جهان راه پیدا کرده است. او با تداوم در کارش، راهگشای بسیاری از هنرمندان این مرز و بوم بوده است.»

جواد علیزاده، مدیرمسؤول مجله طنز و کاریکاتور هم با بیان این‌که کامبیز درم‌بخش غروری هنرمندانه دارد، گفت: «خودم را انسان بسیار خوشبختی می‌دانم که کارم را با کامبیز درم‌بخش در مجله کاریکاتور شروع کردم. شیفتگی و عشق بی‌حد و حصر او به کاریکاتور روی من و هم‌نسلانم چنان تاثیری گذاشت که کاریکاتور را جدی بگیریم.»

پخش پیام تصویری اردشیر رستمی، کاریکاتوریست و از شاگردان کامبیز درم‌بخش، دیگر بخش این مراسم بود. او در این پیام خطاب به درم‌بخش گفت: «می‌خواهم از شما به دو دلیل تشکر کنم؛ اول این‌که کارهای‌تان خیلی زیباست و مهربان، صمیمی و انسانی هستند، دوم این‌که شما هرکجای دنیا بودید، با اسم ایران در جشنواره‌ها شرکت می‌کردید. مرسی که ایران عزیز را هیچ‌وقت فراموش نکردید.»

در ادامه، سیدمسعود شجاعی طباطبایی، مدیر مرکز هنرهای تجسمی حوزه هنری هم در سخنانی گفت: «درم‌بخش یکی از هنرمندانی است که وجودشان مایه مباهات ایران در عرصه بین‌المللی است. او در کاریکاتورهای خود، نقش‌مایه‌های ایرانی را با زبانی جهانی به تصویر می‌کشد.»

او افزود: «بخش عمده‌ای از حضور این هنرمند در عرصه کارتون مطبوعاتی می‌گنجد، اما او با ذهن خلاق خود همزمان پایه‌گذار مفهوم تازه‌ای از کارتون نیز بوده است. بدون شك درم‌بخش نماینده اندیشه‌ای تازه و جسورانه در کارتون ایران است که با حذف قید و بند از شیوه‌های کلاسیك وارداتی، در سبکی خلاصه می‌شود که کاملا متعلق به خود اوست.»

این مراسم با سخنان کامبیز درم‌بخش ادامه یافت که با بیان خاطراتی از او همراه شد؛ خاطراتی طنز از دیگر مراسم بزرگداشتش که با خنده حاضران در سالن همراه شد. اهدای تندیس جشن تصویر سال و لوح تقدیر خانه هنرمندان ایران به این هنرمند پیشکسوت، پایان‌بخش مراسم تجلیل از کامبیز درم‌بخش بود.

به مناسبت سالروز شهادت امام هادی(ع)
در سامرا نگاهی به بنا و بارگاه ایشان کرده‌ایم

۱۱۸۶ سال امانت‌داری

محمدصادق علیزاده
فرهنگ‌وهنر

در توصیف دهمین امام شیعیان امام هادی(ع) چنین گفته‌اند: علی بن محمد، مشهور به امام هادی و امام علی النقی (۲۱۲-۲۵۴ق)، دهمین امام شیعیان و فرزند امام جواد(ع) است. وی ۳۳ سال، از ۲۲۰ تا ۲۵۴ هجری قمری، امامت شیعیان را به عهده داشت. امام هادی با چند نفر از خلفای عباسی از جمله متوکل همزمان بود. بیشتر سال‌های امامت را در سامرا تحت نظارت مستقیم حاکمان عباسی گذراند. بر طبق آنچه تاریخ روایت کرده، امام دهم شیعیان در سوم رجب سال ۲۵۴ هجری قمری (۱۱۸۶ سال قبل) به شهادت رسید. حالا بنا به آنچه تقویم روی میز فرهنگی نشان می‌دهد، امروز سوم رجب است و سالروز شهادت ایشان. سوژه ما در این گزارش نه خود آن حضرت یا فعالیت‌های ایشان بلکه یك موجود ظاهرا بی‌روح است. یك ساختمان، یك بنا که حالا ۱۱۸۶ سال است پیکر ایشان را در خودش جای داده و به گواهی تاریخ، امانتدار خوبی هم بوده. بارگاه و بنای حرمین عسکریین خودش یك قصه باورنکردنی طولانی است و امروز می‌خواهیم به مناسبت شهادت امانت عظیم الهی از امانتدارش حرف بزنیم.

اواخر سال شمسی ۱۳۸۴ بود و دو سالی می‌شد از حمله نظامی ائتلاف به رهبری آمریکا به عراق می‌گذشت. ارتش صدام برایش شیرازه‌ای نماند که بتواند مقاومت کند. در نهایت هم مانند ارتش همسایه شرقی‌اش در تهاجم جنگ جهانی دوم از هم پاشید و حکومت بعثی‌ها که با کودتا بر سر کار آمده بودند با حمله نظامی آمریکا فرو ریخت. منهای مقاومت‌های جسته گریخته و پراکنده مردمی، هسته القاعده در عراق تنها گروه جدی مخالف آمریکایی‌ها بودند. گروهی که همزمان با آمریکایی‌ها با همسایه شرقی‌شان هم روابط حسنه‌ای نداشتند با این حال برخلاف سایر همنوعان تکفیری‌شان مانند همین داعشی‌ها که بین صلیبی‌ها(غرب) و رافضی‌ها(شیعیان)، مبارزه با دومی را بر اولی مقدم می‌دانند، القاعده‌ای‌ها قائل به اولویت مبارزه با آمریکا و بعد مبارزه با شیعیان و ایرانیان بودند. همین هم بود که بعد از اشغال عراق توسط آمریکا، آن‌قدری که آمریکایی‌ها از القاعده آزار دیدند، ایران از مزاحمت‌های آنها در امان نسبی بود. این موازنه اما در سوم اسفند ۱۳۸۴ به هم خورد.

۳ اسفند ۱۳۸۴

شهر سنی‌نشین سامرا هنوز بیدار نشده بود. عقربه‌های ساعت ۷ صبح را نشان می‌دادند. سامرا با وجود اکثریت سنی اما پذیرای یکی از مکان‌های مقدس شیعیان بود: حرمین عسکریین! هنوز لحظاتی از ۷ صبح نگذشته بود که خودروهای نظامی با سر و صدا وارد حریم اطراف بارگاه شدند. لباس‌ها حاکی از آن بود که سرنشینان آنها از نیروهای مسلح و امنیتی هستند. نگهبانان بارگاه خلع سلاح شده و به همراه خدام که عمدتا اهل تسنن بودند در محلی بازداشت شدند.

زمان زیادی نگذشت که صدای انفجار بزرگی شهر را لرزاند! ۲۰۰ کیلوگرم تی.ان.تی در داخل بنا منفجر شده و بخشی از گنبد را از میان برد. با این حال، بخش‌های زیادی از بنا از جمله گلدسته‌ها آن‌قدر مقاوم بودند که در برابر حمله تکفیری‌های القاعده که زیر پرچم ابومصعب زرقاوی فعالیت می‌کردند، باقی بماند و نگذارد حرمتی از امانت‌های گرانبهایش هتك شود! القاعده با این کار رسما با شیعیان وارد تقابل شده بود. اهانت به چنین مکان‌های مقدسی چیزی نبود که از سوی شیعیان هضم شود.

امانت‌های هزار ساله

پیکر امام هادی(ع) و امام حسن عسکری (ع) طبق آنچه تاریخ روایت می‌کند بعد از شهادت در منزل‌شان به خاك سپرده می‌شود. با این احتساب، رفت و آمدهای سوت و کور و بی‌سر و صدای شیعیان برای زیارت مزار این دو امام با هدف رسیدن به منزل سابق این دو بزرگوار انجام می‌گرفته است. دفن نرجس خاتون(س) مادر امام زمان(عج) و حکیمه خاتون(س) خواهر امام حسن عسکری هم وظیفه امانتداری این خانه و بارگاه را بیش از پیش بالا برد. بنایی که تا ۵۸ سال بعد هم به همان شکل باقی بود؛ یك خانه که پیکر چهار نفر از شخصیت‌های مقدس شیعیان را در خود جای داده بود! حالا بیش از هزار سال از آن روزها می‌گذرد.

۲۳ خرداد ۱۳۸۶

اتفاق دو سال قبل باعث شده تدابیر امنیتی از گسیختگی سابق کمی بیرون بیاید. روی همین حساب بود که دیگر هجوم نظامی و مسلحانه به حرمین عسکری دیگر به راحتی سابق نبود. به همین دلیل تکفیری‌های القاعده‌ای برای هجوم دوم، نیمه‌های شب را انتخاب کردند و این مرتبه به راحتی نتوانستند پایشان را به بارگاه برسانند. هرچند نگهبان‌های حرم توانستند موج اول حمله را دفع کنند، اما باز هم عدم اتخاذ تدابیر امنیتی آن هم در یك کشور اشغال شده توسط نیروی بیگانه باعث شد دوباره پای تکفیری‌ها به بارگاه برسد و تروریست‌ها این مرتبه حساب شده‌تر عمل کردند؛ دو انفجار یکی در گلدسته چپ و دیگری بر گلدسته راست. دو ستون و عمود اصلی بارگاه که وزن بخش مهمی از بنا را تحمل می‌کردند. تاکارگذاری مواد منفجره تمام شود، ساعت‌های اولیه صبح بود و در ادامه هم دو انفجار که دوباره اهالی شهر را یاد انفجار دو سال قبل انداخت. امانتدار سوژه گزارش ما اما نمی‌خواست رسم امانتداری هتك شود. زخمی شد، فرو ریخت، کمرش شکست اما نگذاشت حرمت امانت‌های گرانبهایش هتك شوند. دو گلدسته یکجا فرو ریخت و موجه انفجار و تخریب، بسیاری از بخش‌های دیگر بارگاه را هم تخریب کرد. بارگاه و بنا، امانت‌هایش را سفت در میان گرفته بود ولو به قیمت با خاك یکسان شدن خودش.

این حمدانیانِ ۱۲ امامی

۵۸ سال از شهادت امام حسین عسکری(ع) گذشته بود. حمدانیان که قومی شیعی و از ساکنان شمال عراق و بخشی از شام و سوریه، اولین کسانی بودند که ضریح و قبه روی بنا گذاشتند. بنا حالا می‌توانست آبرومندانه‌تر زیر عبور شب و روز و صفحات تاریخ بر خود ببالد. حمدانیانِ موصل و شام با وجود زندگی در میان حاکمان اهل تسنن اما آشکارا عقاید شیعی داشتند. جالب است بدانید همین‌ها نخستین کسانی بودند که روی مقبره حضرت علی(ع) قبه‌ای به احترام بنا کردند. امانتدار شهر سامرا در دوران حمدانیان روزگار خوشی را گذراند. در ادامه هم در دوران دیلمی‌ها، بارگاه حسابی از غربت اولیه درآمد. افزودن گنبد و بارگاه، ساختمانی از گچ و آجر، مفروش شدن بنا و ساخت و نصب درهای بزرگ مزین با طرح‌ها و چوب‌های قیمتی و امثالهم.

آتش‌سوزی بارگاه

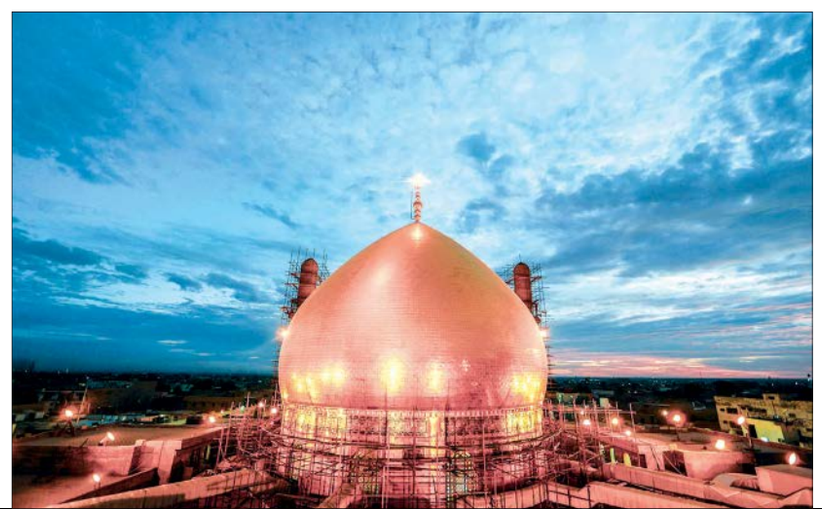
شاید جالب باشد بدانید بارگاه حرمین عسکریین در طول تاریخ حداقل دو بار دچار سانحه آتش‌سوزی شده که حداقل یك موردش به دلیل بی‌توجهی خدام و گرفتن شعله به ضریح و سازه چوبی بنا بوده است. یك مورد از این آتش‌سوزی‌ها در زمان سلطنت صفویه و همزمان با حکمرانی شاه سلطان حسین صفوی اتفاق افتاده است. در این آتش‌سوزی، ضریح چوبی آتش می‌گیرد که همین امر باعث می‌شود ضریح بعدی از فولاد ساخته شده و روی مزار قرار گیرد.

سرداب غیبت

بخش مهم دیگری از حرم عسکریین که برای زائران هم بسیار محل اهمیت است، سرداب غیبت است. در توضیح این بخش از حرم باید خدمت شما عرض کنیم آنچه امروز به این عنوان در ضلع شمال غربی بارگاه قرار دارد، زیرزمین منزل امام حسن عسکری(ع) بوده که امام در روزهای گرم و بلند تابستان برای زندگی و عبادت در این مکان مستقر می‌شدند. گزارش‌هایی در تاریخ وجود دارد که حضرت مهدی(عج) پیش و پس از شهادت امام حسن عسکری(ع) در این مکان رویت شده و به همین دلیل هم این زیرزمین به «سرداب غیبت» معروف و مشهور شده است. بخشی از این سرداب هم در بمبگذاری‌های ۸۴ و ۸۶ تخریب شد.

پیش به سوی بازسازی

کار بازسازی و ساخت گنبد حرم از سال ۸۹ شروع شد و سال ۱۳۹۴ به پایان رسید. گنبد بنا با بیش از ۲۳ هزار خشت طلا پوشانده شده است. ضریح هم به همت آیت‌ا... سیدعلی سیستانی ساخته شده است. تمامی هزینه‌های این پروژه که در آن حدود ۷۰ کیلو طلا، ۴۵۰۰ کیلوگرم نقره، ۱۱۰۰ کیلوگرم مس و ۱۱ تن چوب ساج (با دوام بالغ بر ۳۰۰ سال) استفاده شده است، به‌عهده دفتر این مرجع تقلید بوده است. ساخت ضریح عسکریین نیز از سال ۸۹ در ایران آغاز و پس از دوسال به اتمام رسید. در ساخت این ضریح حدود چهار تن و نیم نقره و بیش از ۶۰ کیلو طلا استفاده شده است. ضریح عسکریین در بهمن ۱۳۹۵ به سامرا منتقل و در ۴ اردیبهشت ۱۳۹۶ از آن رونمایی شد. بنای حرمین عسکریین حالا بعد از ۱۱۸۶ سال هنوز امانت‌های خودش را دربرگرفته؛ زرقاوی، القاعده و داعش رفتند اما امانتدار قصه همچنان امانت‌هایش را تنگ در بر گرفته است. او در سخت‌ترین روزهای تاریخ هم نگذاشته حرمت امانت‌هایش هتك شوند.

پشت صحنه

جنگ اکران

امروز سالروز شهادت امام هادی(ع) است؛ امام بزرگواری که برای نشر احکام اسلام و آموزش و پرورش و شناساندن مکتب و مذهب جعفری و تربیت شاگردان و اصحاب گرانقدر گام‌های بلند برداشت و لحظه‌ای از آگاه کردن مردم و آشنا کردن آنها با حقایق مذهبی نایستاد. البته صادق علیزاده به همین مناسبت در مطلب همین صفحه گزارشی دارد درباره بقعه آن حضرت با نگاهی به تخریب و بازسازی آن که خواندنش خالی از لطف نیست.

یك آگهی تبلیغاتی سوژه صفحه ۱۰ امروز است. ماجرا از این قرار است که آگهی تبلیغاتی شکلات پارمیدا حسابی در فضای مجازی سر و صدا به پا کرده است. تور رسانه‌های چاپی هم که معمولا در این فضا پهن است تا سوژه ناب و به روزی به دست بیاید، همین آگهی سوژه اول هفته روزنامه شده است و مجموعه مطالبی در رابطه با این آگهی را می‌توانید در صفحه ۱۰ امروز بخوانید. منتقدان این آگهی از این جهت سؤال دارند که چرا این شرکت در این آگهی با استفاده از بُعد حیوانی انسان‌ها، دنبال فروش محصول خود است؟! البته نقدهای دیگری هم به آن وارد کرده‌اند که همه آنها را می‌توانید در بسته جمع و جور آماده شده در صفحه ۱۰ امروز بخوانید.

در سینمای ایران همیشه جنگ اکران وجود داشته است. اصلا سینما یعنی اکران و در میان همه فصل‌های اکران همیشه اکران نوروزی بازاربی‌شکستی بوده است. به این مفهوم که اگر شما موفق شوید که فیلمتان جزو یکی از هفت گزینه نهایی اکران نوروز باشد احتمالا فروش فیلمتان تضمین شده است و اما فیلم شما در پایان سال همراه با یك عنوان دلنشین یعنی «پرفروش» خواهد بود. حالا نام ۱۴ فیلم برای اکران نوروزی در سینما اعلام شده که قرار است از این میان هفت گزینه حذف شوند و هفت فیلم خوشبخت رنگ پرده را ببینند. ساناز قنبری هم در صفحه سینمای ایران رفته است سراغ همین موضوع، البته گزارش ساناز همراه است با یك گفت‌وگوی پرمغز با محمدقاصد اشرفی، رئیس انجمن سینماداران ایران که خبرهای جالبی هم برای تکمیل این گزارش داده است. امسال انگار دو سینما از سرگروهی اکران خارج شده و دو سینمای دیگر به این مجموعه اضافه شده‌اند. همه اینها در کنار فیلم‌های نامزد اکران نوروزی شده است یك گزارش خواندنی همراه با گمانه‌زنی‌های ساناز قنبری برای صفحه سینمای ایران.

کریس پرات انگار ستاره تازه سینمای جهان است. تشکیك در این گزاره، شده است موضوع اصلی صفحه سینمای جهان. خیلی‌ها بر این باورند که او در شمایل یك ستاره تازه نفس در سینمای جهان ظاهر شده و برخی دیگر معتقدند پرات هنوز راهی طولانی تا تبدیل شدن به یك اسطوره بازیگری دارد. آنها که سینمای جهان روزنامه جام جم را دنبال می‌کنند قطعا این را می‌دانند که در صفحه‌ای که کیکاووس زیاری جمع و جور کرده باشد حتما می‌توانند ردی از سینمای هند را هم پیدا کنند، آنها هم که تا الان نمی‌دانستند خب حالا می‌دانند!